משניות מבוארות

מסֶכֶת נְגָעִים פרק א

פרק א והוא מדיני הנְּגָעִים הבאים בְּאָדָם. ובגמרא (ערכין טז) שהנְּגָעִים באים עַל לשון הרע, ולכן בדד יֵשב. וכתב הרמב"ם דאינו מצוה שבעוה"ר כתם שולט בעור האדם שנות ובמקומות שונות. **א) מראות נְגָעִים** הינו נגעי האדם, **שנים** כתיבי בְּקָרא בְּהִבָּדֵא (ויקרא יג, ב) שאת וּבהרת, **שהן ארבעה**, יש לך לרבות מן הפסוק עוד שנים אחרים, שהן תולדות של הראשונים, דכתיב (שם) "או ספחת", דאין ספחת שום נגע אלא לשון נתיכה, (כדכתיב משאול-א ב, ח) "סִפְחֵנִי נא אל אחת הכהונות"), והטיל הכתוב ספחת בין שאת לבהרת, דכתיב (ויקרא יג, ב) "שאת או ספחת או בהרת", מן תולדות שאת לבנה יותר מתולדות הבהרת, שצמר לבן יותר מסיד הבהיר, **דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים השאת כצמר לבן, שניה לה כקרום ביצה.** החכמים סוברים שני מראות עוזות, שהן שלג וצמר לבן, הן שני אבות, ושני מראות כהות מהן, הן תולדות, תולדה גדולה לגדול, וקטנה לקטן. הינו סיד הבהיר תולדה לבהרת, וקטנה בקרום ביצה, תולדה לקטן, לשאת. ונפקא מינה בין רבי מאיר לחכמים, דשני האבות שאת ובהרת מצטרפין, אם כתבי גרים משאת וחצי גריס מבהרת מצטרפין לכגרים. שהיא שעור קטנה נגעים, ותולדה בפני עצמן מצטרפין, ותולדה עם תולדה אינן מצטרפין, והשתא, לרי מאיר שלג וקרום ביצה מצטרפין, שלג וצמר אין מצטרפין, ולחכמים, שלג וצמר מצטרפין, שלג וקרום אין מצטרפין. **ב) הפתוך שבשלג,** הינו המערב בעזה לבנה, דיוס לשון כשבורות, **כיין המזוג בשלג,** שלבנונית מערב בתוכו אדם ולבן, שיעורו **כיין המזוג בשלג,** שלבנונית מרבה בתוכו אדם ולבן, דכתיב (שם) "שאת לבנה", אדמדמת. **הפתוך שבסיד,** שבגוף הבהיר, נראה **כדם המזוג בחלב.** שאדמדמות שבו מרבה. **דברי רבי שימעאל. רבי עקיבא אומר אדמדמת שבזה ושבזה,** בין בשלג בין בסיד, אדמדמת שבשניהם שהוא **כיין המזוג במים.** הינו האדם שנראה בלבן כיין המזוג במים, **אלא שלג עזה ושל סיד דיהה ממנה.**

ד) **והבוהקין,** סכות עשויות בשדה להכניס בהן פרות מפני הגשמים: **והאחלקיות,** גג שיומד על ארבעה עמודים להתקרר בו בקיץ: ז) **ובית שער,** חדר שלפני השער. והטעם בשני אלו שהן פתוחות ואין קורין שם בפלים (תפא"י): ז) **ואיזה של חצר,** ח) **והמרחץ,** ט) **ומקום החצים,** וכבגמרא, הרי שלשים ושנים, וירקרק ואדמדם דנגעי בגדים. **עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים מראות,** שלשים ושש בתחלה, ושלשים ושש אחר ההקפר. **רבי חנינא סגן הכהנים אומר,** אין רואין **את הנגעים בתחלה לאחר השבת,** הינו ביום הראשון לשבוע, **ששבוע שלו חל להיות בשבת,** הינו שיום השביעי חל בשבת והכהן צריך לראותו ונראה דין את הנגע בשבת. **ולא בשלישי בשבת,** דאם יצערנו להסגירו עוד שבעת ימים, נמצא שיום השביעי משבוע שני שלו יחול בשבת, דיום השביעי נחשב לשני בשבועות, לפי שביעי של ראשון וביום ליום ראשון של שבוע שני, **ולא בשלישי בשבת לבנים, ששבוע שלישי שלו חל להיות בשבת.** דבנגעי בתים יש גם שבוע שלישי דקודמי האבנים ויטח הבית, ומסקארין שבוע שלישי. **רבי עקיבא אומר לעולם רואים** חוץ מבשבת ויום טוב, (רמב"ם) **חל להיות** יום השביעי **בתוך השבת, מעבירין לאחר השבת,** מפני שנראה כדין הדיון בשבת, **ויש בדבר להקל ולהחמיר** כדמפרש לקמן. **ה) כיצד להקל, היה** מי **שער לבן** בשבת, ואם הכהן היה שהיה לבן בשבת, **הקל** לבן אחר השבת, **ולא שער לבן** בשבת, **שער לבן** אחר השבת, דברי להקל. וכן אם היו שערות **לבנות** בשבת, **והשחירו** לאחר שבת, **אחת לבנה ואחת שחורה.** פרוש בין שנעשה אחר השבת אחת לבנה ואחת שחורה, ובין **והשחירו אחרון** לאחר השבת (כן פרש מהר"ם מרוטנבורג למשנה זאת, ועין ברע"ב פרוש אחר וצריך עיון). היו השערות **ארכות** בשבת, **והיו** בדי שיקרע הזוג (הינו כדי שיוכל לחתכו בזוג של מספרים), **והקציר** לאחר השבת, בין שנעשה **אחת ארכה ואחת קצרה,** בין **והקצירו שתיהן. נסמך השחיר לשתיהן** לא **לאחת מהן,** פרוש בשבת לא היה בו שחיר, ובימים ראשון היה בו שחיר ונסמך לשתי השערות או לאחת מהן, ואף על פי שגם בשחיר שתי שערות לבנות סימן טמאה, מיירי שאין בשחיר כגריס (תפא"י). ובמהר"ם מקבץ דדנו בנגע חדש, ונמצא קדמה השערה לנגע, שאז אין השערה סימן טמאה, כתדנן בסוף פרק ד. **וכן הקיף השחיר לשתיהן או לאחת מהן או חלקן לשתי שערות,** לכל חני בדשבשת לא היו בדשבשת לא היו לבקל. **היתה בו מחיה בשבת, והוא** סימן טמאה, **והלקה לה המחיה לאחר השבת.** וכן **אם היתה מרבעת בשבת ונעשית עגלה או ארכה,** שהמחיה צריך שיהא בה כעדשה מרבעת, ואם נעשית עגלה ואין בה מרבע או ארכה כעדשה ולא רחבה, וכן אם היתה **מצערת בשבת,** היינו שהיתה באמצע בהבהרת והיה ראוי להחליטה, **ונעשית מן הצד,** בלפנין מדרכתיב (שם י) "בשאת", שהמחיה מכוסה צריכה לחתיכה מוקפת בבהרת מכל צד. היתה **מכנסת בשבת כשעור עדשה** במקום אחד **ונתפזרה,** שהנגע נכנס לתוכה וכסה מקצתה, ואפילו שאר

מסֶכֶת נְגָעִים פרק א

משניות מבוארות

פרק א מראות נְגָעִים שנים שהן ארבעה. בהרת עזה כשלג, שניה לה כסיד הדיכל. והשאת כקרום ביצה, שניה לה כצמר לבן, שניה לה כקרום ביצה: **ב** הפתוך שבשלג, כיין המזוג בשלג, הפתוך שבסיד, דם המזוג בחלב, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, אדמדם שבזה ושבזה, כיין המזוג במים, אלא של שלג עזה ושל סיד דיהה ממנה: **ג** מראות האלו מצטרפין זה עם זה לפטור, ולהחליט, ולהסגיר. להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון. לפטור את העומד בסוף שבוע שני. להחליט את שנולד לו מחיה או שער לבן, בתחלה. בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני, לאחר הפטור. להחליט את שנולד לו פשיון, בסוף שבוע ראשון, בסוף שבוע שני, לאחר הפטור. להחליט את המחופד כולו לבן מתוך הפטור. לפטור את ההוופך כולו לבן מתוך החלט מתוך הסגר. אלו מראות נְגָעִים שכל נְגָעִים תלויים בהן: **ד** (רבי חנינא סגן הכהנים אומר, מראות נְגָעִים ששה עשר). רבי דוסא בן הרכינס אומר, מראות נְגָעִים שלשים וששה.

הלבנונית שבו אינו שנה ומזהיר כלבנונית שבפתוך שבשלג, אלא חסרה מן הלבן, שאין הלבן מזהיר. **ג) ארבעה מראות האלו** שאמרתי במשנה א', **מצטרפין זה עם זה** בין **לפטר ולהחליט,** שיקבה טמא מחלט. **ולהסגיר,** שיסגירנו את הנגע לשבעת ימים, כדמפרש לקלן. וקמה הבדיקה תורה בין מראה למראה, כיון שכבר הסגר לדיקים, כדי שיהא מקבלם. **ואם** אינו שבקם ובשמותיהם, שאם אינו בקי לומר איזה מטמא משום שאת ואיזה משום בהרת, אינו רואה את הנגעים. כן הפרוש לפי הגרסא שלנו, וכן רש"י הרמב"ם, אבל הרע"ב גריס מראבע מצטרפין, והינו שרק שני האבות מצטרפין, (מדכתיב (שם ב) "בקרת בעור בשרו" ולא כתיב והיו, משמע שעושה שאת ובהרת כאחד, אז שאת מצטרף עם תולדותו ובהרת עם תולדתה, אבל שני התולדות אם עם אחת אחת עם תולדתו שני אינם מצטרפין. ומפרש המגיה **להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון,** דכתיב (שם ה) "וראהו הכהן ביום השביעי והנה הנגע עמד בעיניו וגו' והקסירו הכהן שבעת ימים שנית", **לפטר את העומד בסוף שבוע שני,** שאם עמד בשעורו ולא פשה, ועמד במראהו אף על פי שלא ירד מארבע מראות הללו, פוטרו בסוף שבוע שני. והא דכתיב (שם ס) "והנה כהה וגו' וטהרו", לא לומר שאם עמד בעיניו טמא, אלא לומר דאפילו נשתנה משלג לסיד, כל שאינו נגע חדש ובצריך הסגר חדש, אלא בעומד דמי, וכיון שלא פשה, טהור. וכן מצרף לפטר את העומד בשבוע שני, שאם בתחלה הסגיר בהרת בשני גריסין, ובסוף שבוע שני יש בהרת כגריס ושאת כגריס, וכיון שמצטרפין הני כנגע חדש שלא בעמד בעיניו, וטהור. **להחליט את שנולד לו מחיה,** אז שיש בו **שער לבן בתחלה,** שאם כשבא לכהן יש בו בהרת כגריס, ומחית כשר כעדשה מרבעת בתוך מקום הבהרת, מחליטו מיד. וכן אם היה שער שחור ולא הספיק להסגירו עד שנשתנה ללבן, מחליטו מיד. **להחליט את הנגע שנולד לו מחיה בסוף שבוע ראשון, או בסוף שבוע שני,** שאם לפני הסגר לא היה בו שער או מחיה, ולאחר הסגר נולד בו שער לבן או מחיה, מחליטו, ואפילו נולד בו מחיה לאחר הפטור, לאחר שפקרו אותו לומר לבן או מחיה, מחליטו. **להסגיר** לבן מצערתן, **להחליט את שנולד לו פשיון בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני,** היתה בהרת שאין בה מחיה ולא שער לבן, והסגירה, ופשתה בסוף שבוע ראשון, אם נולד בו פשיון לבן, מחליטו. וכן מצטרף **להחליט את ההוופך כולו לבן מתוך הפטור,** אם אחר שפקרו פרחה הצרעת בכלו, טמא מחלט. וכן **לפטר את ההוופך כולו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר,** אם לאחר שטמאו אז אפילו לא טמאו אלא שהוופקן לכהנים, ופרחה הצרעת בכלו, טהור, שקבריהה עושה מן הטמא טהור ומן הטהור טמא. **אלו ארבעה מראות נְגָעִים, שכל דיני נְגָעִים תלוים בהן,** והינו כל דיני נגעי עור בשר תלויין בארבע מראות הללו. **ד) רבי חנינא סגן הכהנים אומר, מראות נְגָעִים ששה עשר,** שכל מראה מצטרף עם השני, והרי קאן ששה עשר, ארבעה בפני עצמן וארבעה בצרוף. **רבי דוסא בן הרכינס אומר, מראות נְגָעִים שלשים וששה,** ארבעה מראות חלוקות וארבעה פתוכות בעור, ובנגעין בשחין ומכה, ובנגעין בנתקים, ובנגעין בקרחת

מחיה בקעדשה בצרוף. כיון שאין כעדשה במקום אחד, טהור. וכן אם בשבת לא היה בה שחין, **ובא השחין ונכנס בתוכה.** דהשחין לא מטמא במחיה, כדתנן בפרק ג משנה ד. וכן אם **הקיפה** מן **המחיה** ומחית המכוה, ומעכבה את שערה בעור כעדשה, **והבוהק,** שבשבת **היה** בו אחד מארבע מראות, ואחר השבת נעשה בוהק, דשחין ובוהק מטעכבין המחיה, כדדילקינן בתורת כהנים "בשר חי" (שם ז), ולא השחין בשר חי ולא הבוהק, ועין תפא"י דאו אז **קחני: היה בו פסיון בשבת, והלך לו הפסיון** לאחר השבת, דמה שפשה בשבת הלך אחר השבת, שאם הקיף הוקה הנגע בשבת היה מטמאו, **אז שהלכה לה האום,** הינו עקר הנגע הלך אחר השבת ונשאר רק הפסיון, **ואין בזה ובזה** באום ובפסיון, בין שניהם אין כגריס, וכן אם פשה בשבת ואחר השבת היה **השחין ומחית המכוה והבוהק חולקין בין האום לפסיון,** ובשבת לא היו חולקין, **הרי כל אלו להקל,** דעל ידי שלא ראה בשבת נעשה הכהן. **ו) כיצד להחמיר, לא היה בו שער לבן** בשבת, **ונעשה לבן אחר השבת.** וכן אם היו השערות **שחורות והלבינו,** ואפילו היתה **אחת שחורה ואחת לבנה, והלבינו שתיהם** לאחר השבת, אז היו **קצרות והאריכו,** אז **אחת קצרה ואחת ארכה והאריכו שתיהן,** וכן אם **נסמך השחין** בשבת **לשתיהן** או **לאחת מהן, אז הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן,** דאין שער **שתיהן** לא **את אחת מהן,** דאין שער לבן סימן טמאה אלא בשהוא בתוך הנגע, לא בתוך השחין או בתוך המכוה ואחר השבת נתרחק, **או חלקו השחין ומחית המכוה ומחית המכוה והבוהק,** דאם ראה אותן בשבת לא היה מחליט, והלכו להם אחר השבת, ונעשה מקומו צלקת, והנגע הוא על העור הזה כבתחילה, **ונעם שער לבן ומחליטין.** וכן **אם לא היתה בו מחיה ונולדה לו מחיה מן הצד ונעשית מרבעת,** אז **היתה מסוגרת** שאין בה במקום אחד כעדשה, **ונתכנסה, ובא השחין ונכנס בתוכה,** אז **הקיפה חלקה או מעטה, השחין,** פרוש בין שכניסת השחין בשבת היה בתוכה באופן שהקיף השחין את המחיה, אז שהשחין חלק את המחיה או מעט את שעורה, **או מחית המכוה ומחית המכוה והבוהק** שמעטה את המחיה **הלכו לבן לאחר** השבת, ואין שום דבר להפסיק, **וכן אם היה בו פסיון בשבת ונולד בו פסיון** אחר השבת, אז **שהיה השחין ומחית המכוה ומחית המכוה והבוהק חולקין** בשבת **בין האום לפסיון, והלכו להם** אחר השבת, ונתרחקו לקיות מקומן בהרת, נמצא שהיום אין שום דבר מפסיק, **הרי כל אלו להחמיר,** שעל ידי שלא ראה בשבת מחמירינן עליו לטמאו, שאם היה רואה בשבת היה מטהרו.